

Nederland zit al lang in blessuretijd

Tweede Kamer is bijgepraat over de gevolgen van het huidige waterbeleid

Bewaar deze aflevering van de KRW-serie goed. Hierin staat namelijk dat de Tweede Kamer sinds 1 juni 2023 heel erg goed weet wat de consequenties zijn van een slecht waterbeleid. Dat de bouw wel eens stil kan komen te liggen vanwege de waterkwaliteit. Dat een uitzonderingspositie na 2027 niet meer mogelijk is (want we hebben al twee keer uitstel gehad). De Tweede Kamer kan in 2027 dus echt niet zeggen dat ze niet op de hoogte waren van het waterbeleid en de gevolgen van het niet nakomen van de afspraken.

tekst Geert van Duinhoven (redacteur Vakblad)

> Vlak voor de zomer kreeg de Tweede Kamer tijdens een speciale vergadering nog eens haarfijn uitgelegd wat de Kaderrichtlijn Water behelst en wat die betekent voor Nederland. Een van de sprekers was Marleen van Rijswijk, hoogleraar Europees en nationaal waterrecht aan de Universiteit Utrecht en leider van het Utrecht Centre for Water, Oceans and Sustainability Law. Net als bij de stikstofproblematiek kan het land 'op slot' gaan, zei Van Rijswijk, al zullen die beperkingen minder verregaand zijn, maar eerder lokaal rond bepaalde waterlichamen gelden: 'Het Europese recht hecht er veel waarde aan dat burgers, ngo's en bedrijven deze bescherming bij de rechter af kunnen dwingen. Dat kan nu al, als het gaat om het verslechteringsverbod. En vanaf 2027 geldt het voor het bereiken van de goede toestand van alle wateren.'

Van Rijswijk heeft samen met Susanne Wuijts van het RIVM een paper over dit onderwerp geschreven voor de Tweede Kamer. 'Ik denk dat het vooral van belang is dat jullie je realiseren

dat de KRW verplichtingen oplegt aan de lidstaat Nederland. Tot nu toe hebben we de KRW heel erg geïmplementeerd binnen de "waterkolom", maar voor het vervolg tot 2027 is heel belangrijk dat alle activiteiten, sectoren en ministeries de handschoen op gaan pakken. Om de KRW-doelstellingen te bereiken is de hele maatschappij nu aan zet. Niet alleen waterschappen en drinkwaterbedrijven, maar alle sectoren moeten gaan bijdragen aan de verbetering van de waterkwaliteit, inclusief de (wegen)bouw, de landbouw en de industrie.'

Voldoende flexibiliteit

En ja, er is haast. En ja, Nederland heeft zelf de eigen doelen vastgesteld. En nee, het is niet Brussel dat ons iets heeft opgelegd, dat heeft Nederland zelf gedaan. Om voldoende rekening te kunnen houden met lidstaatspecifieke omstandigheden, zei Van Rijswijk, zijn de doelen en normen namelijk op EU-, stroomgebied- of nationaal niveau vastgesteld, om voldoende flexibiliteit in te bouwen. Lidstaten hebben een grote mate van flexibiliteit om maatregelen te kiezen die voor de lidstaat het meest passend zijn. Daarbij geldt echter wel de voorwaarde dat de doelen op tijd moeten worden gehaald. Op tijd betekende in 2015. Dus echt al acht jaar geleden. Gelukkig was er een mogelijkheid om een verlenging te krijgen van 2 x 6 jaar. Dus, zo waarschuwt Van Rijswijk, in 2027 zijn alle uitzonderingen en verlengingen verleden tijd. Deze verplichtingen rusten niet alleen op de waterbeheerders, maar op de Lidstaat Nederland en dus op alle partijen en beleidsterreinen die van invloed zijn op een goede watertoestand. Dat betekent zo veel als: niet alleen de waterschappen moeten beter hun best doen, maar iedereen is verantwoordelijk voor de waterkwaliteit. En tenslotte: ook het verhaal dat Nederland weer eens het beste jongetje uit de klas wil zijn, gaat niet op. Het behalen van de doelen in 2027 is ook voor andere lidstaten een punt van zorg. Verschillende lidstaten hebben al (informeel) kenbaar

gemaakt dat de doelen in 2027 waarschijnlijk niet zullen zijn bereikt.

Niet-onderhandelbare doelen en termijnen

De KRW heeft een zogenaamde tweezijdige verplichting. De eerste verplichting is dat de huidige kwaliteit niet mag verslechteren. Deze eis geldt nu al en kan dus al een reden zijn om een bepaalde vergunning of activiteit aan te vechten. Ten tweede geldt dat de waterkwaliteit zodanig moet verbeteren dat overal een goede watertoestand wordt bereikt, uiterlijk in 2027.

Om dat te bereiken hebben Van Rijswijk en Wuijts twee suggesties die in elkaars verlengde liggen. Stap af van vrijwilligheid. Zowel de mate van deelname als de voortgang van uitvoering zijn zodanig laag dat Van Rijswijk en Wuijts zorgen hebben of dit voldoende bijdraagt aan het (tijdig) bereiken van de KRW-doelen. Daarnaast suggereren ze een gebiedsgerichte aanpak met niet-onderhandelbare doelen en termijnen, met daarbinnen ruimte voor regionaal maatwerk. 'In de praktijk is behoefte aan concrete handvatten en concretere randvoorwaarden vanuit het landelijk beleid, waarmee op regionaal niveau en met brede publieke participatie nadere invulling en uitwerking kan plaatsvinden. De werkwijze zoals die is gehanteerd bij Ruimte voor de Rivier kan daarbij als inspiratie gelden.'

redactie@vakbladnbl.nl